

П'ЯТА КОНВЕНЦІЯ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ.

В суботу й неділю (18 і 19 червня) відбулася в Торонто, Онт., п'ята конвенція Комуністичної Партії Канади. Хоч звіту з неї покищо нема, то однак дещо можемо тут подати на основі огляду конвенції в "Торонто Дейлі Стар" з 20 червня.

Конвенція висловила протест проти зривання зносин Англії й Канади з Радянським Союзом, напівтитувавши політику британського уряду у відношенні до Радянського Союзу й Китаю. Ухвалено також резолюцію - домагання про звільнення Сакка й Ванзеті, борців робітничої класи, які ось вже сім літ стіють перед лицем смерті.

Тов. Бак, предкладаючи ці резолюції, зазначив, що, капіталізм досягнув ту стабілізацію, до якої він так примував після війни, але коштом великого зниження заробітної платні та страдного зубожіння робітників. "Бритійська імперія — сказав промовець — є найбільшим покровителем капіталізму в цілому світі".

Тов. Попович дав звіт з поширеного пленуму Виконкому Комінтерну, що відбувся в грудні минулого року. Канадійські представники на пленумі зустрілись з опозицією американських представників по питанню про незалежність Канади, як також про незалежність канадійських трейд-юній. Американські делегати заявили, що нема ґрунту для незалежності Канади й що Канади не можна привиривати не тільки до Росії чи до Китаю у розв'язанні національного питання, але навіть до Австралії.

Тов. Попович заявив, що канадійські індустриалісти й банкіри бояться незалежності канадійських трейд-юній. Вони вдволені перештовити до товарів продукції британської імперії й бажать митного забезпечення перед Злученими Державами. Бритиш Норт-Америка Ект для канадійських капіталістів є добрий. Сенат — це їх оборонча барикада. Вони бажать бути забезпечені під охороною Британії, але без ніякого зобов'язання зі свого боку.

У звіті докладчик зазначив, що дві буржуазні сили Канади, ліберальна й консервативна, скорше чи пізніше примушені будуть зайнятися або за незалежністю Канади, або проти неї. Що-ж до фермерів, то поняття про незалежність у них ще поплутане. Вони є проти війни, проти блокади сенату. Але вони є за дешовою рільничою машинерією зі Злучених Держав і за високими цінами на збіжжя й живий товар на американському ринку. Далі промовець торкнувся

канадійських Французів та їх шовіністичних тенденцій. В Бритиш Норт Америка Ектові вони бачуть охорону своїх інтересів, як мови, релігії, школи і т. ин. Але їм треба доказати, що незалежність Канади загарантує їм все це. Промовець вказував потребу активішої праці серед фермерів і молоді на заході.

Т-ка Флоренс Костен промовляла про необхідність праці серед жіноцтва та розповідала про тяжке положення жінок-робітниць, яких тепер в Канаді налічується коло 105,000. П'ятдесят процент працюючого в індустрії жіноцтва є замужені, а це вже говорить про тяжке економічне положення робітничих родин.

Тов. Бак дав звіт з дводітної праці серед трейд-юній. Він сказав, що цілий цей час майнери на заході віддали свою енергію для сконсолідовання своїх сил в Майн Воркерс Юніон оф Канада. В Новій Скошій майнери потерпіли різкі невдачі, як локавти та знижку платні. За останній час помітився значний зріст канадійських національних юній, що уявно відбилися на Американській Федерації Праці.

Тов. Оскар Райн з Ліги Комуністичної Молоді говорив про шкідливість кадетського навчання в школах, п'ятуючи цю рану на тілі молоді в країні. Ідея мілітарного навчання взагалі мильна, а для молоді вона просто кримінальна.

Виступав ще ряд промовців на інші теми. Сесію в суботу по полудні відкрила молода 14-літня дівчина Лілі Гімелфарб, як братній делегат від молодих піонерів і виголосила гарну боеву промову, за яку її нагороджено бурливими оплесками. Вона говорила про тяжке положення дітей робітничої класи, багато з яких не мають навіть змоги дістати елементарне образование, коли жінка довіє багачів живуть у величезних розкошах.

Цей перебіг з п'ятої конвенції Комуністичної Партії Канади ми подаємо за буржуазною газетою "Торонто Дейлі Стар", тому дуже можливо, що у нему є деякі неточности.

Прем'єр Брейкен каже, що ліберали й консерватисти не варті правити Манітобою. Ліберали й консерватисти говорять, що прем'єр Брейкен з своїми посланцями, не здатний правити провінцією. А ми кажемо, що вони всі правду кажуть. Манітобою повинні керувати самі робітники й фермери без промоду всяких папів. Тому голосуйте на робітничих кандидатах. Віддайте свій голос число 1. на Якова Пенера.

В СИБІРСЬКІМ ЕКСПРЕСІ.

Два кордони й дві контролі. — Радянська точність. — Ріжниця у відносинах в Польщі й на Радянщині.

Вже другий раз їхав я до Москви. В 1924 р. довелося мені їхати до Риги й для цього я потребував 65 годин. Зараз же є краша їзда залізницею через Варшаву в 42 годинах. Потяги, що приходять з Лондону й Парижа, складаються в Берліні, йдуть через Варшаву до радянського кордону; там треба пересісти в сибірський експрес, який через Москву перебігає цілу безмежу Азію на приблизно 10,000 кілометрів довгих шляхів і після 9 днів добирає до Жовтого моря. Хто бажав далше їхати — до Японії, Шангаю або й до Америки, має негайно получення пароплавам.

Царська Росія потребувала майже два рази стільки часу, щоб перевести подорожних з Європи до бережжя Тихого океану.

Радянські залізничні функціонують куди краще!

При від'їзді з Берліна було пів години спізнєння, а в Варшаві зробилося з цього дві години, але від радянського кордону до Москви заїхав потяг точно згідно з планом їзди на 1 год. 55 хвилин. Що ця точність є зовсім нормальною, міг я сконстатувати підчас повороту назад.

Сибірський експрес, покритий пілом від їзди через пів землі, вїхав точно на перон у Москві, і свіжо вийтий опустив двірці точно на час в дальшу дорогу.

В моїй переділці їхало зі мною двоє Японців, що студіювали в Кію і після світової подорожі вертали до своєї батьківщини. Один з них — професор в міністерстві освіти в Токіо — виявив особливе задоволення з того, що за 10 днів побачити в свою дружину після 4 літньої розлуки з нею, що мала дождати його в Корей.

Але цей щасливий настрій зіпсували йому зовсім Польки при митній ревізії, які, щоб скорше й основніше впоратись з ревізією, висипали йому прямо з кюфрів все, що в них було. Може Польки запідозрали в цих впрочім зовсім по буржуазному настрою Японцях якихсь "більшовицьких агентів". На їхні протести відповіли "чемні" шляхтичі глумливими насміхами. Чим більше ми зближались до радянського кордону, тим сумніші й мовчаніші ставали Японці, які зрештою так тишилися кожну годину, що приносила їм блище до їхньої батьківщини.

В Негорелові увійшов до вагону командант радянської політичної поліції і попросив показати свої паспортні? Робітники вантажники повинні були кюфри, митну ревізію по-

кінчено в кількох хвиликах. Кожний вантажник тримав в руках посвідки з поквітунням мита — по 20 копійок від кожного пакунка. Обидва Японці глянули один на другого із зачудованням; вони не могли ніяк вийти з подиву, що вантажники відмовлялись прийняти "трінкельда" (хабар), що їм вони "великодушно" хотіли всунути в руку, а замість цього вантажники вказували пальцем на поквітуння.

— Як я опісля почув від самих Японців, обидва вони вмістили в свої подорожні розрахунки поважні суми на хабарі, без яких вони не сподівались переїхати Радянського Союзу.

Іхали ми в твердих вагонах, в якому присів теж командант, що переглядав паспортні. Тут мав я нагоду почути цікаве "інтерв'ю" японського професора з міністерства освіти з червоним командантом:

— Чи персоналові приказано бути чемним на кордонних стаціях?

— Ні, вони чемні з власної волі.

— Що-ж дїється, коли хто-небудь окажется неввічливим? Чи його карують?

— Його не можна карати, але його власні товариші потягнули-б до відповідальности.

— Чому вантажники не приймають дарунків?

— Всі вони з'організовані в союзи (юній) і приймають дарунків вважається неморальним.

— Самі ви є офіцером в ранзі майора. Чому ви їдете в вагоні з звичайних воєнок, в 3-ій класі, а не так, як офіцери в інших краях — в 2-ій класі?

— Я свою службу скінчив і їду тільки до Мінська; там я в дома, відпочину й виплещу. Тільки в тім випадку, коли-б я був перемучений, а треба було-б ще довше працювати, я міг-би піти до мягкої переділці 2-ої класи, щоб підірритись для дальшої служби.

Такі й подібні характеристичні питання становили дальший зміст розмови.

Питання, типові для людини, що студіює стан народної освіти, виявляють приємне розчарування цих Японців, яким зазедви після кількох кілометрів їзди по Радянському Союзу довелось дізнати такої несподіванки; хоч і дрібничкові ці річі, але вони муслили бути дуже замітні для вчених японських буржуазних професорів.

Обидва вони переслали мені привіт з Корей: професор справді стрів свою дружину в Корей на двірці, бо й її ім'я було підписане на листівці.

Прайфер. Переклад з німецької мови І. К.

НАД ВПОРЯДКОВАННЯМ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВОПИСУ.

На конференції в справі впорядкування українського правопису, яка відбувалася, обговорювалося питання українського алфавіту.

Палкі дебати знялися з приводу запровадження латинської абетки, але питання це трактувалося виключно з погляду ступеневого й тільки можливого в майбутньому переходу на латинку в тісному контакті з аналогічною реформою в російській і білоруській мовах.

Пропозицію прийняти латинський алфавіт відкинуто більшістю 50 проти 3, що були за латинку, решта — утрималась.

Прийнято пропозицію Наркомосвіти Скрипника: "Конференція висловлюється проти заміни теперішнього алфавіту, вживаного в українській мові, на алфавіт латинський і вважає за доцільне залишитись на підставах теперішнього алфавіту, застосовуваного до потреб нашої мови. Окремим буквам можна надати вигляду близького до латинських букв, але уникаючи при тім таких змін, що робили-б їх незрозумілими широким масам українського народу".

Далі конференція розглядала українську абетку буква по

букві. Збори одностайно ухвалили під загальні оплески таку заяву групи членів конференції:

"Всеукраїнська конференція в справі впорядкування українського правопису від імені українських учених фільологів, діячів слова й педагогів, довідавшись про заходи англійського уряду до розриву зносин з С.Р.С.Р., категорично протестує проти злочинного наскоку на радянські торговельні організації, а також проти дальших кроків англійського консервативного уряду на правленні проти мирної роботи трудящих Радянських Республік, так і всього світу. Конференція ганибить ці заміри, бо вони перешкаджатимуть тій величезній роботі, що провадить радянська влада на Україні в галузі утворення й розвитку української культури.

Над одним з дуже важливих її моментів — упорядкування українського правопису — конференція нині працює. Конференція прохає Наркомосвіти уряду Радянської України, що українські вчені, фільологи, діячі слова й педагоги підтримували й підтримують свій радянський уряд в його роботі над мирним будівництвом та обороною Радянського Союзу".

3 ПОЛЯ НАУКИ Й ТЕХНІКИ.

РАКЕТОЮ ЧЕРЕЗ АТЛАНТИЧНИЙ ОКЕАН.

Молодий австрійський астроном і літун Макс Валер працює тепер над проектом переліту через Атлантичний океан повітряним кораблем-ракетою. Переліт, як вирахував Валер, повинен зайняти не більш... як 2 години.

Валерова ідея не нова: він проєкує збудувати повітряне судно в вигляді сарпляну, що вибухом ракети викидатиме його в майже безповітряний простір на височині приблизно 200 миль. На цій височині сила притягання землі остільки зменшена й опір атмосфери такій невеликий, що судно без труднощів зможе набути швидкості до 500 миль на годину. Ракети прироблять до крил аероплану. Пасажири сидітимуть у герметично-закритих кабінах з штучною вентиляцією й опаленням.

Хоч ідея ракети-судна не нова, але на цей раз вона серйозно зацікавила вчених. Повітряні судна, що найтрудніші проблеми, які виникли в процесі опрацювання Валероного проекту, вдалось теоретично розв'язати. Цього літа Валер зробить

першу спробу наблизитися до розв'язання свого завдання. Він збирається зробити подвот звичайним аеропляном, до крил якого прикріплять систему ракет. І коли з пробою пощастить, то другим етапом буде переліт через Атлантичний океан.

ДІМ, ЯКИЙ МОЖНА ПОВЕРТАТИ ДО СОНЦЯ.

Французькі архітектори вигадали план дому, який можна буде протягом цілого дня повертати вікнами в бік сонця. Модель такого дому виставлена в Ніщі.

Дім матиме електричний мотор, за допомогою якого його можна повертати, як-то буде до вподоби, отже в кожну пору дня його можна буде повертати вікнами до сонця.

За обрахунками — збудування такого дому коштуватиме 50 тисяч доларів, але перебачається, що потім будувати такі дома буде значно дешевше.

Робітники і Робітничі Вініпегу! Постарайтеся, щоб в вівторок ні один робітничий голос не пішов на ворогів робітничої класи. Голосуйте числом 1. на Якова Пенера!

ОБІЗДКА САСКАТУНСЬКОЇ МАНДОЛІНОВОЇ ОРКЕСТРИ ПО ФАРМАХ.

Цим. подається до відома всім українським робітникам і фермерам, що Провінційальний Виконавчий Комітет висилає Саскатунську Мандолінову Оркестру на провінційальну об'їзду, яка дасть ряд концертів в слїдуючих місцевостях:

- Пруж'ом, Саск., в суботу ввечером, 2. липня.
 - Дана, Саск., в неділю ввечером, 3. липня.
 - Кадворт, Саск., в вівторок ввечером, 5. липня.
 - Вакав, Саск., в п'ятницю ввечером, 8. липня.
 - Верігін, Саск., в неділю ввечером, 10. липня.
 - Сторджіс, Саск., в понеділок ввечером, 11. липня.
 - Стінен, Саск., в вівторок ввечером, 12. липня.
 - Канора, Саск., в середу ввечером, 13. липня.
 - Кемсек, Саск., в четвер ввечером, 14. липня.
- За оголошеннями й подробицями на них слїдїти на місцях. Товариші! товаришки! Не омийте нагоди, щоб почути гарний мелодійний спів, музику і побачити чудові народні танки. Приходїть всі на означені дні, дайте нагоду своїм дітям познайомитись з дітьми робітників міста Саскатуну. За Провком ТУРФДім: М. Рогомац, голова. С. Юрійчук, секретар.

ЗАБЕЗПЕЧІТЬ СЕБЕ В Р.З.Т.

Чи ви є вже членом Робітничого Запозомого Товариства? Чи поділи ви про те, щоб забезпечити собі і своїй родині допомогу на випадок слабости, калїцтва або смерті? Якщо ні, то зробіть це зараз.

За одного долара місячної вкладки одержує член Р.З.Т. по \$10.50 тиждень в часі слабости або калїцтва. За 4 роки свого існування Р.З.Т. виплатило понад 30 тисяч запозомі своїм членам і померлим для родичів членів. Сьогодні є в касї готівки 25 тисяч для запозомі членів Р.З.Т.

Робітники й робітничі! Нині ви зводите з своєю родиною, але ніхто не може сказати, що з вами може бути завтра.

Тому приходїть всі громадно на віча, які відбуватимуться в ніше поданих місцевостях і на яких буде говорити Г. К. Кемблоский про розвиток і значення Р.З.Т.

- Ревелсток, Б. К., субота, 2. липня ввечером.
- Ревелсток, Б. К., неділя, 3. липня пополуїдні ввечером.
- Доналд, Б. К., вівторок, 5. липня ввечером.
- Годден, Б. К., четвер, 7. липня ввечером.
- Фїлд, Б. К., неділя, 10. липня пополуїдні.
- Бенф, Алта, вівторок, 12. липня ввечером.
- Кенмор, Алта, неділя, 17. липня ввечером.
- Келгарі, Алта, субота, 23. липня ввечером.
- Келгарі, Алта, неділя, 24. липня ввечером.

Відновляйте передплату на "Укр. Робітничі Вісти"!

АПТОН СІНКЛЕР. МЕНЕ ЗОВУТЬ ТЕСЛЕЮ.

(Переклад з англійського Еґен Касненко.)

(Продовження.)

— А кручені шпильки? — Глузував критик.

— Щось подібного показала вже нам мадам Пянице.

Підчас цієї розмови Мері не спускала очей з Тесли.

— Так ви й справді одна з тих релігійних істот? — скрикнула вона. — І ви докладно знаєте, що треба робити, і ніхто вам не наказує? Неймовірна річ!

Та як раз у цей момент двері з коридору розчинилися і в салю вкотився Ті-Ес.

XII.

Ви знаєте, звичайно, які вони, — ті зорі екрану; але вам напевне не знані ті великі небесні тіла, ті теми, мовчазні й незримі зорі, що від них мають свою енергію їхні промінисті товариші. Так дозвольте-ж нам представити м-ра Ті-Еса, — це буденне скорочене прїзвище, що його ніхто не може затримати, що його навіть секретарі його власника надсилали на клантних паперу та наклеїли на своїх машинках, — Тешніеклефрітсез. Він приїхав перед кількома роками чи з Галичини, чи з Польщі, чи з Чехії, — з одної з тих країн, де суголосні мають таку велику перевагу над голосними. Люди так само багаті, як і він, звать його Ебі, але таких людей мало. Всі інші звертаються до нього "м-р Ті-Ес", що він приймає як ознаку своєї американізації.

Він коротший за вас чи за мене, але змірку-

вавши, що не може рости вгору, він почав безмежно рости в усі боки. Його одежа ніколи не може вмістити в собі всього його сала, і тому воно завжди потроху висягає калачкою за комір. У нього жовтаве обличчя, що легко червоніє. Він має маленькі блискучі очі і наводить жах своєю англійською мовою; він так само вільний від впливу культури, як і волохатий Аїну, але він носом чує гроші і протує до них, як кабан до жолоба з помиями.

— Галло всім і кожному! Мадам, де моя стара?

— Вона як раз убирається.

— Гаразд, підштовхніть її там. Мені ніколи. Я маю... Ісус Христос!

— Так, так точнонісно, — відгукнулася Мері Магна.

Король фільма стояв як стовп.

— Що це? Глузуєте з мене, люде, чи що? І він з недовірям хутко обвів очима кожного з нас.

— Ні, — сказала Мері. — Він справжній. Йі-богу!

— Ага, ви привели його сюди в справі ангажменту! Гаразд, але я не веду діла поза корторю. Пришліть його завтра вранці до Лпсського.

— Він не шукає ангажменту, — заперечила Мері.

— Не шукає? А чого-ж йому тут треба? Прийшов замовляти собі "вічні кучері"? Ха-ха-ха!

— Киньте це, Ебі! — сплинула його Мері Магна. — Це дженг'лмен: держіть себе по людському. М-р Тесля, — це м-р Ті-Ес.

— М-р Тесля, га? Гаразд, м-р Тесля, щоб зробити фільм з вами, я повинен буду витрати

тільки мільон доларів: ви-ж розумієте, що такий фільм не може вийти дешевим: треба зробити щось добірного. Коли робити художній фільм на ринку, то не можна обставляти його, немов би злиднівський похорон. Я витрачаю безліч грошей, а ніхто не хоче думати, що я повинен їх завернути, і ви, артисти, галасуєте потім, що я заробляю на вас десятки мільонів доларів за тиждень...

— Та годі, Ебі, — перебила знову Мері. — М-р Тесля нічого-ж від вас не жадає.

— О, не жадає, га? Так це-ж знову хитрощі! Гаразд, може він думає собі, що я бігати му до нього, наче той прикащик? Як що він справді хоче говорити ділом, то гадаю — він знайде дорогу в "Вічне Місто". Але в чім діло, мадам — що ви там, приклеїли мою стару до криста, чи що?

— Зараз, зараз, м-р Ті-Ес, — відгукнулася мадам, сіпнувшись із сали.

Мері підступила до магната.

— Слухайте-но, Ебі, — сказала вона півголосом. — Ви готові помилитися найгірше за все своє життя. Як видно, цієї людини ще ніхто не знає. А коли за неї довідаються, то ви-ж знаєте, що з того вийде.

— Звідки він узявся?

— Не знаю. Його привів сюди Біллі. Я вже казала, що він ніби вискочив з колірного вікна в церкві св. Бартоломея.

— Ого-го! — вигукнув Ті-Ес.

— Як там не є, а він — новина, і його дуже добре було-б затримати при собі. Газети вчинять справжній галас з приводу нього. Ви тільки гляньте на нього!

тільки погляне — і всі припадуть йому до ніг. Ну, побалакайте з ним ввічливо, та випитайте, що він за себе схоче.

Король фільма оглянув постать чужинця оком шунувальника і підійшов до нього.

— Слухайте-но, м-р Тесля, може-ж я зміг би зробити вас славетною людиною. Подобається вам така можливість?

— Я ніколи не думав про це, — відповів Тесля.

— Гаразд, так тепер подумайте. — Як що я найму вас, я зроблю з вас найбільшого артиста світу. Я робитиму пропагандичні картини для церкви і їх показуватимуть нехрещеним Китаєм і Зулусам. Я підпишу з вами контракт на десять років і платитиму вам щотижня п'ятсот доларів, незалежно від того, чи ви матимете роботу, чи ні. А роботи в вас не буде багато, бо не могу-ж я робити нову картину зі всемогутнім богом та ангелами регулярно щотижня. Звичайно, ви можете знайти собі якого проїдсьвіта, що вступить з вами в спілку й наобіцяє вам більше, як я, але-ж він продасть картину, надає фіктивних векселів братові своєї жінки і лопне, — і що ви тоді з ним зробіте, га? А от Мері Магна скаже вам, що як ви підпишете контракт зі старим Ебі, то це однаково, як коли-б ви одержали облігації позички свободи. Що тижня я видаю цій чарівній лейді чек на тридцять п'ять сот доларів, підписуючи його власною рукою. Скажу вам, що кожного разу, як я підписую цей чек на таку страшну суму грошей, у мене тремтить рука, але-ж я роблю це. І погляньте-но на перні, бинди, й інші оздоби, накуплені за ці гроші! Це-ж вам справжнє вікно ходячої ювелірної крамниці, чи крамниці дитячих іграшок.

В МОЛОДІ НАШЕ МАЙБУТНЄ!

Не забудьте передплатити для своїх дітей місячний журнал

"СВІТ МОЛОДІ"

що виходить у Вініпегу і друкує приступні для молоді статті, вірші, оповідання, забави, загадки, а особливо звертає увагу на належне виховання робітничо-фермерської молоді.

Журнал цікавий і корисний так для дітей як і для старої молоді. В кожному числі багато ілюстрацій.

Пошлюйте вістку про цей журнал! Збирайте нові передплати!

На цілий рік передплата вносить тільки 50 центів. Поодинокі числа 3 ц.

Замовлення з грішми посилайте на таку адресу: THE YOUTH'S WORLD Pritchard & McGregor Sta., Winnipeg, Man.